

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa maloletého **R.**, narodeného X., bývajúceho v R., zastúpeného Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, so sídlom v L., proti odporcom **1/ R.**, bývajúcemu v D., **2/ M.**, bývajúcej v R., zastúpenej JUDr. J., advokátkou so sídlom v L., **o prípustnosť zapretia otcovstva**, vedenej na Okresnom súde Levice pod sp. zn. 11 C 152/2006, na dovolanie navrhovateľa zastúpeného I., bývajúcim v Ž., zastúpeným JUDr. T., advokátom so sídlom v L., a na dovolanie odporcu 1/, zastúpeného JUDr. J., advokátkou so sídlom v Ž., proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 24. októbra 2007 sp. zn. 25 Co 71/2007, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky **z r u š u j e** rozsudok Krajského súdu v Nitre z 24. októbra 2007 sp. zn. 25 Co 71/2007 a rozsudok Okresného súdu Levice zo 4. mája 2007 č.k. 11 C 152/2006-37; vec vracia Okresnému súde Levice na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Uznesením Okresného súdu Levice z 1. júna 2006 č.k. 10 P 107/2006-19 bol maloletému navrhovateľovi (ďalej tiež „dieťa“) ustanovený I. (brat odporcu 1/) za opatrovníka, oprávneného podať za navrhovateľa návrh na rozhodnutie súdu o prípustnosti zapretia otcovstva proti odporcovi 1/. Takto zastúpený navrhovateľ podal 3. augusta 2008 predmetný návrh, v ktorom uviedol, že v danom prípade sú splnené predpoklady pre rozhodnutie súdu o prípustnosti zapretia otcovstva dieťaťom v zmysle § 96 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o rodine“), lebo obom rodičom uplynula lehota ustanovená na zapretie otcovstva a rozhodnutie o prípustnosti zapretia otcovstva je v jeho záujme. Tento záujem vyvodzoval navrhovateľ z potreby zosúladiť „matričné a biologické otcovstvo“. Vyšetrenia a výsledky analýzy DNA svedčia totiž o tom, že odporca 1/ nie je jeho biologickým otcom.

V konaní o prípustnosť zapretia otcovstva Okresný súd Levice uznesením zo 14. februára 2007 č.k. 11 C 152/2006-29 ustanovil Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Leviciach za kolízneho opatrovníka navrhovateľa, ktorý ho bude zastupovať v tomto konaní. Po vykonaní dokazovania mal preukázané, že návrh na rozhodnutie súdu o prípustnosti zapretia otcovstva je opodstatnený. Vzal na zreteľ, že odporkyňa 2/ (ďalej tiež „matka“) a odporca 1/ uzavreli manželstvo 13. marca 1993; ich manželstvo bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Levice zo 14. januára 2002 č.k. 6 C 291/2001-16. Navrhovateľ sa narodil v manželstve (cca po 4 rokoch od jeho uzavretia) a v minulosti mal s otcom veľmi dobré vzťahy; neskôr ale došlo k ich narušeniu. Odporca 1/ s ním prerušil kontakt, nenavštevuje ho a prestal o neho javiť záujem. Dôvodom pre toto správanie odporcu 1/ sú vážne pochybnosti o tom, že nie je biologickým otcom navrhovateľa, ktoré nadobudol na základe výsledkov analýzy DNA a tiež andrologického vyšetrenia. Súd prvého stupňa vychádzal z toho, že rodičom navrhovateľa uplynula lehota ustanovená na zapretie otcovstva a je v záujme navrhovateľa, aby sa uvedené pochybnosti vylúčili v konaní o zapretie otcovstva. V zmysle článku 7 Dohovoru o právach dieťaťa má dieťa právo poznať svojho otca a tiež právo na jeho starostlivosť. Navrhovateľ má preto právo poznať, či odporca 1/ je jeho biologickým otcom. Vzhľadom na postoj odporcu 1/, ktorý je presvedčený, že nie je jeho otcom, nemožno očakávať, že medzi nimi dôjde k obnoveniu vzťahov na niekdajšej úrovni. Ak sa však v konaní o zapretie otcovstva nepotvrdia pochybnosti odporcu 1/, možno očakávať pozitívnu zmenu jeho vzťahu k navrhovateľovi. Podľa názoru súdu treba uprednostniť reálnu možnosť obnovenia ich plnohodnotného vzájomného vzťahu (takáto možnosť je v prípade nevylúčenia otcovstva odporcu 1/ v konaní o zapretie otcovstva k dieťaťu) pred zachovaním súčasného, čisto formálneho vzťahu bez citovej väzby.

Uvedený rozsudok napadol odvolaním navrhovateľ zastúpený Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Leviciach; odvolanie proti nemu podala tiež matka. Krajský súd v Nitre rozsudkom z 24. októbra 2007 sp. zn. 25 Co 71/2007 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že návrh na rozhodnutie o prípustnosti zapretia otcovstva zamietol. V odôvodnení uviedol, že podľa zhodného prejavu oboch rodičov sa odporca 1/ liečil na neplodnosť a jeho zdravotný stav mu nedovoľoval oplodňujúcu súlož. Obaja rodičia navrhovateľa o tom vedeli ešte pred narodením dieťaťa a muselo im byť zrejmé, že otcom navrhovateľa musel byť iný muž. Napriek tejto skutočnosti ale odporca 1/ a matka žili s navrhovateľom spolu a spoločne sa starali o jeho výchovu, výživu a všestranný rozvoj. Tvrdenia matky na odvolacom pojednávaní (že v období rozhodnom pre splodenie dieťaťa mala pohlavné styky s viacerými

neznámymi mužmi a vykonávala prostitúciu) odvolací súd nepovažoval len za účelové a aj so zreteľom na ne dospel k záveru, že nájst' biologického otca dieťaťa je v danom prípade problematické. Aj pri zohľadnení článku 7 Dohovoru o právach dieťaťa dospel odvolací súd k záveru, že v danej veci treba mať na zreteli, že odporca 1/ nevyužil možnosť zaprieť otcovstvo v lehote ustanovenej zákonom o rodine a až do rozvodu manželstva sa správal ako rodič so všetkými právami a povinnosťami. Rodinné usporiadanie odporcu 1/ a matky navrhovateľa je výsledkom slobodného rozhodovania dospelých jedincov o ich rodinných pomeroch. Záujem navrhovateľa na udržaní všetkých takto vytvorených rodinných väzieb prevažuje v danom prípade nad záujmom odporcu 1/ na zosúladení právnej situácie s biologickou realitou. Vzhľadom na skutkové okolnosti, ktoré boli preukázané vykonaných dokazovaním, dospel odvolací súd k záveru, že podanie návrhu na prípustnosť zapretia otcovstva nie je v záujme navrhovateľa. Z týchto dôvodov napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že návrh zamietol. O náhrade trov konania rozhodol s poukazom na § 150 O.s.p.

Proti zmeňujúcemu rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie navrhovateľ. Uviedol, že jeho opravný prostriedok je procesne prípustný v zmysle § 238 ods. 1 O.s.p. a dôvodný preto, lebo spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Dovolateľ vyslovil nesúhlas so záverom odvolacieho súdu, že uplynutím lehoty ustanovenej na zapretie otcovstva začínajú záujmy dieťaťa prevažovať nad záujmami odporcu 1/ na zapretí otcovstva. Poukázal na to, že v zmysle § 96 zákona o rodine nie je dieťa pri podaní návrhu obmedzené nijakou lehotou. Nemožno mu nepriznať práva garantované článkom 7 Dohovorom o právach dieťaťa len preto, lebo odporca 1/ nevyužil možnosť zaprieť otcovstvo a až do rozvodu manželstva sa správal ako jeho otec. Odvolací súd mal tvrdenia matky o jej pohlavných stykoch s viacerými mužmi vyhodnotiť len ako účelové. Vzhľadom na dôležitosť týchto skutkových tvrdení bolo na matke, aby ich predniesla už v konaní na súde prvého stupňa, a nie až v odvolacom konaní (dovolateľ pri tom poukázal na § 120 O.s.p.). Navyše, takéto tvrdenia neboli ničím preukázané a nedošlo k ich preverovaniu súdom. Pokiaľ by sa tak bolo stalo, preukázalo by sa, že odporca 1/ je osobou s nenarušeným morálnym profilom, čo však v prípade matky neplatí. Ak súdu a obom rodičom navrhovateľa je úplne zrejmé, že biologickým otcom navrhovateľa nie je odporca 1/, nemôže byť napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v súlade so zákonom, lebo sa ním vedome zakonzervoval skutkový stav priechiaci sa právnomu stavu. Bolo by v rozpore nielen s právnym poriadkom, ale aj morálnymi pravidlami, pokiaľ by bol status matričného otca povýšený nad status

biologického otca so všetkými dôsledkami s tým spojenými (rodičovské práva a povinnosti, dedičské práva pre prípad smrti a pod.). Vzhľadom na to dovolateľ žiadal napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Rozsudok odvolacieho súdu napadol dovolaním aj odporca 1/, ktorý opodstatnenosť svojho opravného prostriedku vyvodil z existencie dovolacích dôvodov v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p. Zdôraznil, že diagnóza N46 (mužská neplodnosť) mu bola zistená až v roku 2005, preto nemal dôvod ani možnosť zaprieť otcovstvo v lehote ustanovenej zákonom o rodine. Poprel pravdivosť skutkových tvrdení matky, že ju v zahraničí nútil k prostitúcii; pokiaľ odvolací súd tieto tvrdenia zohľadnil bez dostatočného dokazovania, zaťažil konanie procesnou vadou v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. Napadnutý rozsudok je nezákonný, lebo „ustálil matričný zápis odporcu 1/ ako otca“, s poukazom na nadradený záujem maloletého dieťaťa, ktorý však vyvodil iba z tvrdení matky o okolnostiach, za ktorých je problematické zisťovane biologického otca. Súd bez toho, aby zohľadnil i práva a právom chránené záujmy odporcu 1/ na zapretie otcovstva povýšil záujem dieťaťa mať v rodnom liste zapísaného otca aj nad starostlivosť o všestranný rozvoj dieťaťa tým mužom, ktorý je skutočným otcom dieťaťa. Podľa názoru odporcu 1/ by sa pripustením zapretia otcovstva vytvorila možnosť v inom konaní zistiť, kto je biologickým otcom dieťaťa; odvolací súd však svojím rozsudkom prejudikoval, že by sa nepodarilo zistiť biologického otca dieťaťa. Tým odvolací súd zasiahol nielen do práva navrhovateľa poznať svojho skutočného otca, ale tiež do práv odporcu 1/ garantovaných Ústavou Slovenskej republiky a medzinárodnými dokumentmi, konkrétne článkom 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života), lebo svojím rozhodnutím do budúcnosti s konečnou platnosťou ustálil odporcu 1/ ako biologického otca navrhovateľa aj napriek tomu, že z lekárskeho hľadiska nemohol a nemôže byť biologickým otcom žiadneho dieťaťa. Tým o.i. definitívne obmedzil jeho testamentárnu slobodu. V rozpore so základnými princípmi morálky a dobrých mravov vyvýšením jedného právom chráneného záujmu (navrhovateľa) nad iné právom chránené záujmy (odporcu 1/) porušil tiež ústavný princíp právnej istoty. Postupoval aj v rozpore s článkom 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorý garantuje užívanie priznaných práv a slobôd bez akejkoľvek diskriminácie. Z týchto dôvodov odporca 1/ navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Leviciach vo vyjadrení k dovolaniu navrhovateľa uviedol, že manželstvo rodičov maloletého dieťaťa trvalo 9 rokov a domnienka otcovstva svedčí bývalému manželovi matky (odporcovi 1/). Žiaden z rodičov v zákonom ustanovenej lehote nezaprel otcovstvo, ani v konaní o rozvod manželstva odporcu 1/ a odporkyne 2/ nikto nepredniesol ani len pochybnosti o tom, že by odporca 1/ nebol otcom navrhovateľa a nikto neoznačil žiadneho iného muža za otca navrhovateľa. Dieťa o predmete tohto sporu nič nevie, k odporcovi 1/ má veľmi dobrý vzťah a považuje ho za svojho otca. Pokiaľ by sa malo vykonať ďalšie dokazovanie, mohlo by dieťaťu ublížiť a spôsobiť mu psychickú traumu. Jeho záujem na udržaní vytvorených rodinných väzieb prevažuje nad záujmom otca na zosúladení právnej situácie s biologickou realitou. Z týchto dôvodov Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Leviciach navrhol, aby dovolací súd „napadnutý rozsudok potvrdil“ a rozhodol tak v prospech maloletého dieťaťa.

Odporkyňa 2/ vo vyjadreniach k oboj dovolaniam uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu je vecne správne. Z vykonaného dokazovania vyplýva, že navrhovateľ pozná oboch svojich rodičov a za otca považuje odporcu 1/. Pozná aj celú jeho rodinu a vníma ju ako svoju vlastnú rodinu. Vzťahy s dieťaťom prerušil jednostranne odporca 1/ až keď matka začala od neho požadovať vyššie výživné na dieťa. Dokazovanie tiež preukázalo, že odporca 1/ vedel o svojej neplodnosti už pred narodením dieťaťa a absolvoval lekárske vyšetrenia na liečenie mužskej neplodnosti. Nevyužil svoju možnosť podať na súd návrh na zapretie otcovstva, prípadne svojím podnetom iniciovať podanie takéhoto návrhu generálnym prokurátorom Slovenskej republiky. Vyhovenie predmetnému návrhu nie je v záujme maloletého dieťaťa, ale iba v záujme odporcu 1/, ktorý sa tým chce vyhnúť ďalšiemu plneniu vyživovacej povinnosti. Pokiaľ by bolo vyhovené návrhu na rozhodnutie o prípustnosti zapretia otcovstva, prípadne pokiaľ by došlo k zapretiu otcovstva odporcu 1/, nenaplnilo by sa právo dieťaťa poznať svojich rodičov. Maloleté dieťa by sa dostalo do neistého právneho postavenia a jeho spoločenská, rodinná, citová a sociálna situácia by sa zhoršila. Odporkyňa 2/ tiež poukázala na to, že v konaní ako opatrovník riadne zastupuje navrhovateľa a chráni jeho záujmy len Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Leviciach, nie však I., ktorý háji opačné záujmy odporcu 1/. Obaja opatrovníci sa v konaní ocitli v protichodnom postavení s rozdielnym prístupom k ochrane záujmov maloletého dieťaťa. Zo všetkých uvedených dôvodov žiadala obe dovolania zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolania podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpení v súlade s § 241 ods. 1 O.s.p., skúmal najskôr, či tieto mimoriadne opravné prostriedky smerujú proti rozhodnutiu, proti ktorému je dovolanie prípustné.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, (len) ak to zákon pripúšťa (§ 236 ods.1 O.s.p.).

Občiansky súdny poriadok pripúšťa dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.), ďalej proti rozsudku odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.), a napokon proti rozsudku, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vo výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

V zmysle § 238 ods. 4 O.s.p. dovolanie nie je prípustné vo veciach upravených zákonom o rodine okrem rozsudku o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností, alebo o pozastavení ich výkonu, o priznaní rodičovských práv a povinností maloletému rodičovi dieťaťa, o určení rodičovstva, o zapretí rodičovstva alebo o osvojení. Týmto ustanovením Občiansky súdny poriadok vyjadruje všeobecnú zásadu, že v dovolacom konaní je vylúčená prípustnosť dovolania proti rozsudkom vo veciach upravených zákonom o rodine (i keby inak vykazovali znaky rozsudkov, proti ktorým je dovolanie prípustné); zároveň s tým však spod uvedenej zásady vyníma určité rozsudky, v prípade ktorých prípustnosť dovolania nie je vylúčená napriek tomu, že nimi bolo rozhodnuté vo veciach upravených zákonom o rodine.

Pokiaľ sa v § 238 ods. 4 O.s.p. medzi taxatívne vymenovanými rozsudkami, ktoré predstavujú výnimku zo zásady vylúčenia prípustnosti dovolania vo veciach upravených zákonom o rodine, uvádza tiež „rozsudok o zapretí otcovstva“, treba túto časť uvedeného ustanovenia – a to predovšetkým so zreteľom na jeho účel, ktorý zostal zachovaný aj po účinnosti novely Občianskeho súdneho poriadku účinnej od 1. apríla 2005 (danej čl. II zákona o rodine) – interpretovať širšie tak, že prípustnosť dovolania nie je týmto ustanovením vylúčená v prípade rozsudku o zapretí rodičovstva (otcovstva), ale aj v prípade rozsudku o prípustnosti zapretia otcovstva.

Obe dovolania smerujú proti zmeňujúcemu rozsudku odvolacieho súdu (§ 238 ods. 1 O.s.p.) v takej veci upravenej zákonom o rodine, v ktorej prípustnosť dovolania nie je vylúčená (§ 238 ods. 4 O.s.p.). So zreteľom na to Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že obe dovolania smerujú proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom; napadnutý rozsudok preskúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu a aj ním zmenený rozsudok súdu prvého stupňa treba zrušiť.

Z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolací súd je viazaný rozsahom dovolania a dovolacím dôvodom vrátane jeho vecného (obsahového) vymedzenia dovolateľom. Obligatórne sa zaoberá len vadami vymenovanými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolatelia nenamietali, že v konaní došlo k niektorej z procesných väd v zmysle § 237 O.s.p.; existencia takejto vady v konaní nevyšla najavo.

Dovolania navrhovateľa a odporcu obsahujú námietku, že konanie je zaťažené tzv. inou procesnou vadou konania majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnych právnych záveroch (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Inou vadou v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. je procesná vada inej povahy než sú vady uvedené v § 237 O.s.p., pokiaľ mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav; nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

So zreteľom na to, čo je v prejednávanej veci rozhodujúce pre preskúmanie rozhodnutia odvolacieho súdu dovolacím súdom, je potrebné uviesť predovšetkým to, že v zmysle § 96 ods. 1 zákona o rodine platí, že ak je to potrebné v záujme dieťaťa a ak uplynula rodičom dieťaťa lehota ustanovená na zapretie otcovstva, môže súd na návrh dieťaťa rozhodnúť o prípustnosti zapretia otcovstva.

Konanie o prípustnosti zapretia otcovstva, ktoré začína na návrh dieťaťa v zmysle § 96 ods. 1 zákona o rodine, je prvým štádiom procesu zapretia otcovstva dieťaťom; posudzuje sa v ňom, či zapretie otcovstva je v záujme dieťaťa. V druhom štádiu tohto procesu, ktoré nasleduje len ak súd vyhovie návrhu dieťaťa a určí, že zapretie otcovstva po uplynutí zákonnej lehoty je v záujme dieťaťa, súd rozhoduje o návrhu na zapretie otcovstva. V oboch štádiách je aktívne vecne legitimované dieťa, pasívne vecne legitimovanými sú obaja rodičia.

V danom prípade je dovolaniami napadnutý rozsudok, ktorým bolo rozhodnuté v konaní o prípustnosť zapretia otcovstva. Už z povahy takéhoto konania vyplýva, že v ňom môže dôjsť k stretu záujmov medzi rodičmi a dieťaťom. Preto v ňom, ako to napokon výslovne uvádza aj § 96 ods. 1 zákona o rodine, musí byť maloleté dieťa zastúpené kolíznym opatrovníkom. Kolíznym opatrovníkom je ten, koho v prípade možnej kolízie záujmov maloletého dieťaťa a jeho rodičov ustanovil súd maloletému dieťaťu za zástupcu, ktorý bude maloleté dieťa zastupovať v určitom konaní alebo pri určitom právnom úkone. Súd je povinný vždy vymedziť rozsah práv a povinností kolízneho opatrovníka podľa účelu, pre ktorý bol opatrovník ustanovený (viď R 45/1986). Funkcia tohto opatrovníka zaniká vykonaním úkonu, na ktorý bol opatrovník ustanovený za zástupcu maloletého dieťaťa, alebo skončením príslušného konania, pre ktoré bol opatrovník ustanovený maloletého zastupovať. Súdom ustanovený kolízny opatrovník sa v rozsahu, v ktorom je oprávnený za maloleté dieťa konať, stáva zástupcom maloletého dieťaťa namiesto rodiča (rodičov); len kolízny opatrovník je potom oprávnený a povinný maloleté dieťa v konaní zastupovať v rozsahu určenom súdom tak, aby ochrana záujmov maloletého dieťaťa bola riadne zabezpečená bez ohľadu na prípadné záujmy niektorého z rodičov. Záujmy toho, kto má byť ustanovený súdom za kolízneho opatrovníka, sa nesmú stretať so záujmami dieťaťa. Pre súdne konanie ustanovuje kolízneho opatrovníka súd príslušný na konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých, a nie procesný súd, ktorý je príslušný rozhodovať o prípustnosti zapretia otcovstva (viď primerane R 20/1980).

V danom prípade Okresný súd Levice uznesením z 1. júna 2006 č.k. 10 P 107/2006-19 ustanovil I. (brata odporcu 1/) za opatrovníka maloletého dieťaťa. Vychádzajúc z odôvodnenia tohto uznesenia je zrejmé, že dôvodom pre jeho ustanovenie za opatrovníka bol stret záujmov (kolízia) medzi maloletým dieťaťom a odporcom 1/. Okresný súd v odôvodnení tohto rozhodnutia výslovne uviedol, že „ustanovil opatrovníka, ktorý za maloleté dieťa podá návrh na začatie konania o určenie prípustnosti zapretia otcovstva, lebo

ani jeden z rodičov nemôže dieťa pri tomto úkone zastúpiť, keďže medzi rodičmi a dieťaťom dochádza ku kolízii záujmov“.

Po podaní návrhu na začatie konania o určenie prípustnosti zapretia otcovstva maloletým dieťaťom, ktorého pri tom zastupoval kolízny opatrovník I. (ďalej tiež „kolízny opatrovník I.“), bol v konaní o prípustnosť zapretia otcovstva uznesením Okresného súdu Levice z 12. apríla 2007 č.k. 11 C 152/2006-29 ustanovený za kolízneho opatrovníka navrhovateľa Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v L. (ďalej tiež „kolízny opatrovník II.“).

Zo spisu vyplýva, že v konaní o prípustnosť zapretia otcovstva súdy oboch stupňov nevzali na zreteľ, že pri ustanovení kolízneho opatrovníka I. súdom starostlivosti o maloletých bol rozsah jeho oprávnení vymedzený tak, že jeho úlohou je iba podať návrh na začatie tohto konania. Súdy pripustili, aby popri sebe boli ako zástupcovia navrhovateľa procesne činní obaja kolízni opatrovníci, navyše z celkom odlišných pozícií a s úplne opačnými náhľadmi na to, čo je a nie je v záujme maloletého dieťaťa. Procesný postup súdov, založený na akceptovaní tohto stavu a na priznávaní procesných účinkov aj úkonom, ktoré robil za maloletého navrhovateľa ten, kto nemal byť považovaný za jeho zástupcu v konaní, nezabezpečoval spravodlivú ochranu práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 O.s.p.), pretože viedol k faktickej deformácii procesného postavenia navrhovateľa v tejto veci.

Pokiaľ napríklad navrhovateľ (zastúpený kolíznym opatrovníkom I.) podal návrh na začatie konania o prípustnosť zapretia otcovstva s tým, že tento návrh je v jeho záujme, ten istý navrhovateľ (ale zastúpený kolíznym opatrovníkom II.) žiadal takýto návrh zamietnuť, lebo je v rozpore s jeho záujmami. Keď okresný súd predmetnému návrhu navrhovateľa (zastúpeného kolíznym opatrovníkom I.) na určenie prípustnosti zapretia otcovstva vyhovel, v konaní „úspešný“ navrhovateľ (zastúpený kolíznym opatrovníkom II.) s rozhodnutím súdu nesúhlasil a napadol ho odvolaním, ktoré však navrhovateľ (zastúpený kolíznym opatrovníkom I.) v inom procesnom úkone označil za nedôvodné. V odvolacom konaní potom došlo k tomu, že krajský súd vyhovel odvolaniu navrhovateľa (zastúpeného kolíznym opatrovníkom II.) a napadnutý rozsudok zmenil tak, že návrh navrhovateľa (zastúpeného kolíznym opatrovníkom I.) zamietol. K prezentovaniu obdobných rozporov došlo aj v dovolacom konaní.

Z vyššie uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že procesný postup súdov v danej veci nesie znaky procesnej vady konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (viď § 141 ods. 2 písm. b/ O.s.p.).

So zreteľom na procesnú vadu uvedenej povahy Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil (§ 243b O.s.p.) nielen dovolaniami napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ale tiež súdu prvého stupňa; vec vrátil Okresnému súdu Levice na ďalšie konanie. Vzhľadom na dôvod, so zreteľom na ktorý bolo potrebné tieto rozhodnutia zrušiť, nemohol dovolací súd pristúpiť k posúdeniu opodstatnenosti dovolacích námietok, že rozsudok odvolacieho súdu v otázke danosti záujmu maloletého dieťaťa na určení prípustnosti zapretia otcovstva spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 4. februára 2009

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková